

Datum
2022-03-17

Diarienummer
Dnr Af-2021/0099 9908

Ert diarienummer
12021/03265

Infrastrukturdepartementet
Enheten för samhällets digitalisering
103 33 Stockholm

Remissyttrande: Säker och kostnadseffektiv it-drift – förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift (SOU 2021:97)

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen anser att den stora utmaningen kring samordnad statlig it-drift ligger i att det som betraktas som ändamålsenligt skiljer sig åt mellan myndigheterna.

Arbetsförmedlingen instämmer i att det kan finnas fördelar med samordnad statlig it-drift. Arbetsförmedlingen saknar dock en tydligare beskrivning av på vilket sätt en statlig samordning kommer att bidra till en mer säker eller kostnadseffektiv it-drift.

Arbetsförmedlingen anser att det finns begränsningar med modellen med fyra leverantörsmyndigheter. Arbetsförmedlingen saknar en process för hur andra myndigheter skulle kunna bli leverantörsmyndigheter.

Arbetsförmedlingen vill betona att det är viktigt att utredningens förslag går hand i hand med det utvecklingsarbete och de förslag på ledning och styrning, drift och förvaltningsansvar som tas fram inom ramen uppdraget *Ena - Sveriges digitala infrastruktur*.

Arbetsförmedlingen önskar ett förtydligande i det fortsatta arbetet om vilka roller och vilka tjänster de fyra leverantörsmyndigheterna ska ha alternativt hur nya tjänster ska tillåtas utvecklas och erbjudas övriga myndigheter.

Arbetsförmedlingen önskar även ett förtydligande i det fortsatta arbetet om Statens servicecenters (SSC) framtida roll i förslaget.

Arbetsförmedlingen välkomnar en tydligare diskussion kring innovation och agilitet samt hur detta ska uppmuntras i detta storskaliga förslag.

Vidare saknas det en diskussion om centrala områden som open source-programvara, open data och DevOps¹.

Arbetsförmedlingen saknar ett centralt behov som inte adresseras i utredningen. Det avser användningen av amerikanska molntjänster, som är den enskilt största frågan för många myndigheter ur ett säkerhets-, kostnads-, laglighets- och effektivitetsperspektiv.

Allmänna synpunkter

Arbetsförmedlingen välkomnar en tydligare diskussion kring innovation och agilitet samt hur detta ska uppmuntras i detta storskaliga förslag. Vidare saknas det en diskussion om centrala områden som open source-programvara och open data.

En nyligen genomförd studie² visar att om bidrag till utvecklingen av öppen källkod kunde ökas med 10 procent inom EU, skulle det generera 0,4–0,6 procent av EU:s BNP. Det motsvarar ca 1 000 miljarder SEK. Kostnadseffektivitet är rimligen kopplat till den mjukvara som ytterst driftas som förbises helt av utredningen. Arbetsförmedlingen föreslår ett mycket tydligare ställningstagande om att öppna alternativ bör premieras i de fall de uppfyller det offentligas behov.

Arbetsförmedlingen anser att ytterligare storskalighet som förslaget innebär inte främjar konkurrensen på den leverantörsmarknad vi har i Sverige och EU. Vi ser risker med att de små aktörerna inte kommer ha råd och kraft att konkurrera med de större internationella leverantörerna som har expertis inom offentlig upphandling.

3 Digitalisering och en förändrad hotbild

Arbetsförmedlingen instämmer i att den utformning och struktur som utredningen presenterar i sitt förslag kommer att ge möjligheter till ökade säkerhetsförmågor för myndigheter.

Arbetsförmedlingen anser dock inte att förslaget behöver genomföras i sin helhet för att kunna ge effekt inom god säkerhet för flera myndigheter. Enskilda centrala leveranser och samverkan kring myndigheters kravbilder och regeltolkningar kan ge goda effekter för säkerhet och kostnad.

Många regleringar och uppdrag är redan antagna som driver på arbete med enhetligt arbete gällande cybersäkerhet.³ Arbetsförmedlingen föreslår att utredningen tar hänsyn till detta arbete. Oberoende av

¹ Drift- och utvecklingsprocesser.

² European Commission, Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology, Blind, K., Patsch, S., Muto, S., et al., The impact of open source software and hardware on technological independence, competitiveness and innovation in the EU economy: final study report, Publications Office, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2759/430161>

³ Till exempel MSBFS 2020:6 föreskrifter om informations säkerhet för statliga myndigheter.

gemensam drift eller inte borde detta kunna stärka säkerheten och bidra till det övergripande målet för förslaget kring säker drift.

3.4 Säkerhetsskydd

Arbetsförmedlingen anser att det bör förtydligas i det fortsatta arbetet om funktioner som omfattas av säkerhetsskydd ingår eller inte ingår i förslaget för den samordnade statliga it-driften.

4 Samverkan, samordning och styrning i staten

4.2 Exemplet Statens servicecenter

Arbetsförmedlingen önskar ett förtydligande i det fortsatta arbetet om roller i samordningen. Om Statens servicecenter (SSC) ska/kan ha en framtida roll i detta så bör det framgå tydligare. Till exempel om SSC ska erbjuda drifttjänster och i så fall vilka.

4.4 Exemplet förvaltningsgemensam digital infrastruktur

Arbetsförmedlingen anser att det är viktigt att tydligare belysa de regeringsuppdrag och andra initiativ som har bäring på utredningens förslag. Arbetsförmedlingen vill som exempel belysa det arbete som bedrivs inom ramen för Ena - Sveriges digitala infrastruktur och som tas upp under *4.4 Exemplet förvaltningsgemensam digital infrastruktur*. Arbetsförmedlingen vill betona att det är viktigt att utredningens förslag går hand i hand med det utvecklingsarbete och de förslag på ledning och styrning, drift och förvaltningsansvar som tas fram inom ramen för uppdraget.

5 Myndigheternas behov av samordnad statlig it-drift

Arbetsförmedlingen instämmer i behovsbilden men anser att det saknas ett resonemang om hur det är förenligt med modern it-utveckling och behov av olika typer av styrning. Ett modernt sätt att producera IT utifrån DevOps bygger mycket på ”you build it you run it” och även om detta får plats inom den presenterade lösningen kommer det troligen bli process- och kulturkrockar om man som kund/leverantör inte delar eller tidigt gör klart vilka olikheter man har inom respektive organisation.

Arbetsförmedlingen anser därmed att förslaget inte tillräckligt väl belyser behovet av gemensamma arbetssätt och det förändringsarbete som etablering av detta kräver. Gemensam drift kommer sannolikt kräva gemensamma arbetssätt och rutiner kring både utveckling, test och drift.

Arbetsförmedlingen anser att det antingen bör förtydligas i det fortsatta arbetet att tjänster i första hand ska paketeras och levereras som självservice för att minska dessa beroenden, eller att det klargörs hur etableringen av gemensamma arbetssätt ska hanteras.

Arbetsförmedlingen saknar ett centralt behov som inte adresseras i utredningen. Den enskilt största frågan för många myndigheter ur ett säkerhets-, kostnads-, laglighets- och effektivitetsperspektiv är

användningen av amerikanska molntjänster. Idag undviker flera myndigheter tjänster eller använder dyrare och sämre on premise lösningar⁴ på grund av juridiska begränsningar. Att kunna använda molnbaserade standardprodukter på ett säkert och lagligt sätt är den förändring som skulle ge allra störst effekt för både kostnaden och säkerheten för många myndigheter.

10 Utgångspunkter och principer för varaktiga former för samordnad statlig it-drift

10.4.1 Tjänsteutbudet ska bygga på tjänster som levereras av privata leverantörer och av myndigheter

Hela IT-området befinner sig i en stark förändring och vi efterfrågar därför en högre grad av tydlighet kring hur framtida, i dag okända behov, ska omhändertas. Vem eller vilka ska ansvara för att dessa behov fångas upp och fördela ut ansvar för relevanta erbjudanden?

Arbetsförmedlingen önskar ett förtydligande i det fortsatta arbetet utöver att innovation ska ske genom upphandling av privata leverantörer.

11 Förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift

11.3.2 Leverantörsmyndigheter

Arbetsförmedlingen önskar ett ytterligare förtydligande i det fortsatta arbetet om vilka roller och vilka tjänster de fyra leverantörsmyndigheterna ska ha alternativt hur nya tjänster ska tillåtas utvecklas och erbjudas övriga myndigheter. Arbetsförmedlingen önskar också ett förtydligande om hur prioriteringar ska göras i tjänsteutvecklingen. Vidare så ser vi en risk i att Service Level Agreement (SLA)⁵ nivåer riskerar att utformas utefter vad leverantörsmyndigheten anser är kostnadseffektivt och inte utefter anslutna myndigheters behov.

11.10 Aktörer som kan vara aktuella i en samordnad statlig it-drift

Arbetsförmedlingen anser att det finns begränsningar med modellen med fyra leverantörsmyndigheter. Arbetsförmedlingen saknar en process för hur andra myndigheter skulle kunna bli leverantörsmyndigheter.

12 Konsekvensutredning

Arbetsförmedlingen saknar en tydligare beskrivning av på vilket sätt en statlig samordning kommer att bidra till en mer säker eller kostnadseffektiv it-drift.

Säkerhet och kostnadseffektivitet är två ledord i utredningen och skäl till förslaget till en statligt samordnad it-drift, där säkerhet är överordnad. Samtidigt är utredningen tunn på området huruvida den statliga samordningen kommer att bidra till en mer säker eller kostnadseffektiv

⁴ Program som lagras och körs lokalt.

⁵ Serviceavtal mellan leverantör och kund.

Datum
2022-03-17

Diarienummer
Dnr Af-2021/0099 9908

it-drift. Utredningens utvärdering av Försäkringskassan har visat på en högre kostnad, och det är också svårt att se i analysen om den gemensamma it-driften resulterade i en ökad säkerhet som ett resultat.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Maria Mindhammar

Lisa Karlsson

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Maria Mindhammar. Ärendet har föredragits av verksamhetssamordnaren Lisa Karlsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även IT-direktören Krister Dackland deltagit.

Beslutet fastställs digitalt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.